

ČASOPIS ZA PRAVNU TEORIJU I PRAKSU

PRAVNA MISAO

---

9 – 10

rujan – listopad / septembar – oktobar
Sarajevo 2018.

Izdaje:

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE
ZAVOD ZA JAVNU UPRAVU
www.fmp.gov.ba

Časopis "PРАВNA MISAO" upisan je u evidenciju javnih glasila u Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta, pod brojem 727 od 23.10.1997. godine.

Redakcija časopisa:

Prof. dr. Hajrija SIJERČIĆ ČOLIĆ, prof. dr. Meliha POVLAKIĆ,
doc. dr. sc. Enver IŠERIĆ, Anto ČAVAR, prof. dr. Mirko PEJANOVIĆ

Glavni i odgovorni urednik: Prof. dr. sci. Almir MALJEVIĆ

Izvršna urednica: Mirjana BAŠIĆ

Produkcija: Federalno ministarstvo pravde

Štampa: "Štamparija Fojnica" d.d.

Za štampariju: Šehzija Buljina

DTP: Federalno ministarstvo pravde

Grafičko rješenje: Ice-net d.o.o. Sarajevo

Tiraž: 140 primjeraka

Časopis izlazi dvomjesečno.

ISSN 0555-0092

GODIŠNJA PRETPLATA:	Za organe i organizacije na teritoriji BiH	120,00 KM
	Za pojedince	100,00 KM
	Za studente i neposlene	50,00 KM
	Za inostranstvo	200,00 KM

UPLATU UPUTITI NA: Federalno ministarstvo financija/finansija
Union Banka dd Sarajevo
Transakcijski račun: 102-050-00001066-98
Budžetska organizacija: 1501001
Vrsta prihoda: 722597
Općina: 077

ADRESA REDAKCIJE: Federalno ministarstvo pravde
Zavod za javnu upravu
Sarajevo, Ul. Valtera Perića 15
Tel.: +387 33 203 918, fax: 668 956
Email: Pravna.Misao@fmp.gov.ba

ID 4200785450004

Časopis "Pravna misao" indeksira se u bazi Legal Source (EBSCOhost)
i uvršten je u Ulrichweb Global Serials Directory

SADRŽAJ

Uvodna riječ glavnog urednika 5

PREGLEDNI ZNANSTVENI RAD

Mirko Pejanović Društveno-istorijske pretpostavke ustavne reforme u postdejtonskom političkom razvoju Bosne i Hercegovine 7

STRUČNI ČLANAK

Jasmina Bešlagić Pravo žena radnica na godišnji odmor poslije porođajnog odsustva u Federaciji Bosne i Hercegovine 22

Vildana Fajić Poturović O izreci presude u dijelu odluke o roditeljskom staranju - kratak osvrt na odredbe člana 304. u vezi sa članom 142. Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine 39

PRIKAZ

Arben Murtezić Davor Trlin Iskustva CEST-a Federacije Bosne i Hercegovine: osnovno o kvalitetnoj pripremi i realizaciji obuka iz prava ljudskih prava 54

IZVJEŠĆE

Đemaludin Mutapčić Treća regionalna konferencija o pravnoj sigurnosti na Zapadnom Balkanu "Pravna sigurnost - uvjet za osiguranje rodne ravnopravnosti u zemljišnim pravima" 58

SUDSKA PRAKSA

Ustavni sud Bosne i Hercegovine (Pripremili akademik prof. dr Miodrag N. Simović, sudija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i redovni profesor Pravnog fakulteta u Banja Luci i prof. dr Vladimir M. Simović, tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine) 61

Sud Bosne i Hercegovine (Pripremio prof. dr Branko Morait, sudija Suda Bosne i Hercegovine) 80

Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine (Pripremio Sead Bahtijarević, sudac Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine u mirovini) 82

Evropski sud za ljudska prava (Pripremio Harun Išerić, stručni saradnik na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu) 97

In memoriam 111

Upute za autore 113

UVODNA RIJEČ GLAVNOG UREDNIKA

Poštovani čitaoci,

Pred nama se nalazi još jedan broj časopisa "Pravna misao", najrelevantnijeg i najaktuelnijeg časopisa za pitanja iz pravne teorije i prakse u Bosni i Hercegovini. U ovom broju, kao i do sada, donosimo nekoliko interesantnih radova, prikaza knjiga i sudske prakse.

Činjenica je da je pitanje ustavne reforme u BiH najaktuelnije ustavno-pravno pitanje u Bosni i Hercegovini. Podsjećajući čitatelje da se tokom ranijih pokušaja za izvođenje ustavne reforme 2006., potom 2009. i 2010. godine nije mogao postići konsenzus između vladajućih političkih stranaka u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, autor u radu **Društveno-istorijske pretpostavke ustavne reforme u postdejtonskom političkom razvoju Bosne i Hercegovine** analizira koje su to nužne pretpostavke za provođenje jedne tako važne reforme.

Autorica rada **Pravo žena radnica na godišnji odmor poslije porođajnog odsustva u Federaciji Bosne i Hercegovine** analizira reformu radno-pravnog zakonodavstva u Federaciji Bosne i Hercegovine iz 2016. godine fokusirajući se na pitanje prava žena radnica (zaposlenih majki porodilja) na korištenje prava na godišnji odmor poslije porođajnog odsustva. Nakon provedene analize relevantnih odredbi, autorica zaključuje da aktuelno zakonodavstvo nije naklonjeno majkama porodiljama, koje su u radnom odnosu, jer ne prati stvarne potrebe žena radnica, a u konačnici ne ide u prilog niti olakšavanju usklađivanja njihovih porodičnih i profesionalnih obaveza. Iako je Porodični zakon Federacije BiH u primjeni više od dvanaest godina, sudska praksa je prilično neujednačena kada je u pitanju sadržaj ovih sudskih odluka.

U radu **O izreci presude u dijelu odluke o roditeljskom staranju - kratak osvrt na odredbe člana 304. u vezi sa članom 142. Porodičnog zakona Federacije BiH**, autorica ukazuje na sadržaj izreke presuda u parničnim postupcima koji se vode povodom sporova iz oblasti odnosa roditelja i

djece, odnosno sporova o tome sa kojim roditeljem će dijete živjeti, pri čemu nije od značaja da li se o tim zahtjevima rješava u zasebnoj parnici ili zajedno sa bračnim sporom ili sporom o utvrđivanju materinstva i očinstva. Pri tome, naročita je pažnje posvećena korištenju sintagmi koje nemaju uporište u važećem zakonodavstvu.

Centar za edukaciju sudija i tužilaca Federacije BiH svake godine organizuje veliki broj obuka iz domena Prava ljudskih prava. U radu **Iskustva CEST-a Federacije Bosne i Hercegovine: osnovno o kvalitetnoj pripremi i realizaciji obuka iz prava ljudskih prava** autori daju prikaz opšteg obrasca organizovanja ovih obuka, koje se realiziraju s ciljem da se učesnici na svoja radna mjesta vrate sa većim znanjem nego što su ga imali kada su došli na obuku.

U ovom broju "Pravne misli", čitateljstvu skrećemo pažnju na konferenciju, koja je održana u Sarajevu pod nazivom Treća regionalna konferencija o pravnoj sigurnosti na Zapadnom Balkanu "Pravna sigurnost - uvjet za osiguranje rodne ravnopravnosti u zemljišnim pravima". Na konferenciji su diskutovane dvije ključne teme, i to "Sadašnje stanje: pitanja zemljišta i ravnopravnosti na Zapadnom Balkanu" i "Postojeće inicijative i uloge aktera". Prema mišljenju autora izvještaja, održavanje ove regionalne konferencije i njeni zaključci su od velikog značaja za jačanje uloge pravne sigurnosti u osiguranju rodne ravnopravnosti u zemljišnim pravima.

Od sudske prakse, skrećemo čitateljicama/čitateljima pažnju na praksu Evropskog suda za ljudska prava, Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Suda Bosne i Hercegovine i Ustavnog suda Federacije BiH.

U ovom broju možete pročitati i In memoriam, povodom smrti Milorada Barašina, tužioca Tužilaštva - Tužiteljstva Bosne i Hercegovine.

Čitajte i pišite!

Prof. dr. sci. Almir Maljević
Glavni i odgovorni urednik

DRUŠTVENO-ISTORIJSKE PRETPOSTAVKE USTAVNE REFORME U POSTDEJTONSKOM POLITIČKOM RAZVOJU BOSNE I HERCEGOVINE

pregledni znanstveni rad

UDK 342.4(497.6)

prof. dr. Mirko Pejanović

Sažetak

U radu se izvodi elaboracija teme: društveno-istorijske pretpostavke ustavne reforme u postdejtonskom političkom razvoju Bosne i Hercegovine.

Bosna i Hercegovina nakon potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma 1995. godine prolazi kroz istorijski proces izgradnje mira, postsocijalističke tranzicije i obnove međuetničkog povjerenja.

Izgradnja mira ima za cilj demokratsku konsolidaciju i zasnivanje procesa integracije u evroatlanske institucije.

Ispunjavanje uslova za postizanje članstva Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju podrazumijeva izvođenje više reformi u ekonomskoj i političkoj sferi. Jedna od najsloženijih reformi jeste reforma Dejtonskog ustavno-političkog ustrojstva države Bosne i Hercegovine. Ustavna reforma se javlja kao nužnost u procesu integracije države Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju.

U više pokušaja za izvođenje ustavne reforme 2006., potom 2009. i 2010. nije se mogao postići konsenzus između vladajućih političkih stranaka u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine. Radi se o suprotstavljenim političkim stajalištima parlamentarnih stranaka o mogućem sadržaju ustavnih reformi.

Među pretpostavkama za izvođenje ustavne reforme izdvajaju se dvije. Prva je uspostava konsenzusa vladajućih stranaka na temelju koalicionog sporazuma o formiranju parlamentarne većine. Na osnovu sporazuma o

---

¹ U skraćenom obliku u formi teza ova tema je izložena na Okruglom stolu "Implikacije evroatlanskih integracija na ustavne reforme u Bosni i Hercegovini", u organizaciji Pravnog fakulteta Univerziteta u Travniku.

vršenju parlamentarne vlasti vladajuće stranke mogu zasnovati konsenzus za promjene Dejtonskog ustava BiH. Posmatrano u vremenskom odvijanju procesa integracije Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju, konsenzus među parlamentarnim strankama moguće je postići onda kad odmakne evropski integracijski proces Bosne i Hercegovine u EU. Tada će se usvajati standardi evropske pravne stečevine, što će nužno dovesti do ustavne reforme.

Druga pretpostavka je sadržana u stvaranju geopolitičke osnove za izvođenje ustavne reforme. Tu osnovu mogu osigurati zemlje članice Kontaktne grupe i zemlje članice Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira u Bosni i Hercegovini na temelju Dejtonskog mirovnog sporazuma.

Ključne riječi

Dejtonski mirovni sporazum, Dejtonski ustav Bosne i Hercegovine, Ustavna reforma, Evropska unija, međunarodna zajednica, visoki predstavnik međunarodne zajednice, "Aprilski paket" amandmana iz 2006., međustranački konsenzus, Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira, etničke stranke.

PRAVO ŽENA RADNICA NA GODIŠNJI ODMOR POSILIJE POROĐAJNOG ODSUSTVA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

stručni članak

UDK 331.32:349.2-055.26

dr. sc. Jasmina Bešliagić*

Sažetak

U vrijeme velike ekonomske krize, drastičnih (e)migracija stanovništva i rapidnog pada nataliteta u Bosni i Hercegovini (BiH), reformom radno-pravnog zakonodavstva u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH) iz 2016. godine nije obuhvaćeno veoma značajno pitanje prava žena radnica (zaposlenih majki porodilja) na korištenje prava na godišnji odmor poslije porođajnog odsustva. Prema odredbama Zakona o radu FBiH, kao i onima ranije važećeg zakona, žene radnice su uskraćene za korištenje prava na godišnji odmor ukoliko se odluče koristiti porođajno odsustvo u maksimalnom trajanju od jedne godine. Bez sumnje se radi o zakonodavnom rješenju koje nema opravdan ekonomski, niti pravni osnov budući da drugačije rješenje kojim bi ženama radnicama bilo omogućeno korištenje toga prava ne bi u značajnoj mjeri ugrožavalo poslodavce, niti javne budžete, a zasigurno bi olakšalo usklađivanje porodičnog i profesionalnog života žena radnica, te imalo pozitivan uticaj na demografska kretanja u BiH.

Ključne riječi

žene radnice, porođajno odsustvo, godišnji odmor, diskriminacija na osnovu spola

---

* Docent na Pravnom fakultetu Univerziteta u Bihaću;
jasminda.beslagic@unbi.ba

O IZRECI PRESUDE U DIJELU ODLUKE O RODITELJSKOM STARANJU - kratak osvrt na odredbe člana 304. u vezi sa članom 142. Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

stručni članak

UDK 347.634:347.951

Vildana Fajić Poturović*

Sažetak

Odluke o roditeljskom staranju su odluke koje se donose u parničnim postupcima pred općinskim sudovima i iste čine dosta veliki procenat u paleti sudskih odluka iz oblasti građanskog prava. Svjedoci smo sveopćeg trenda povećanog broja razvoda brakova, a u tom smislu ni Bosna i Hercegovina nije izuzetak. Općinski sud u Sarajevu od 2006. godine čak ima i zasebno porodično odjeljenje na kojem je trenutno raspoređeno pet sudija isključivo zaduženih za rješavanje porodično-pravnih sporova. U takvim parnicama, ali i u drugim slučajevima odvojenog života roditelja, sud je dužan da donese određene odluke koje se tiču djeteta. Navedeno je rezultat težnje zakonodavca za zaštitom interesa djeteta jer postoji opravdan rizik da bi roditelji, uslijed specifičnih okolnosti u kojima su se i sami našli, mogli isti da zanemare.

Iako je Porodični zakon Federacije BiH u primjeni više od dvanaest godina, sudska praksa je prilično neujednačena kada je u pitanju sadržaj ovih sudskih odluka.

Ključne riječi

odnos roditelja i djece, odvojeni život roditelja, roditeljsko staranje, izreka presude, zajedničko roditeljsko staranje, najbolji interes djeteta

---

* Sudija u Općinskom sudu u Sarajevu;
vildana.fajicpoturovic@pravosudje.ba

ISKUSTVA CEST-A FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE: OSNOVNO O KVALITETNOJ PRIPREMI I REALIZACIJI OBUKA IZ PRAVA LJUDSKIH PRAVA

prikaz

Priredili: mr. sci. Arben Murtezić*
dr. sci. Davor Trlin **

Centar za edukaciju sudija i tužilaca F BiH svake godine organizuje veliki broj obuka iz domena Prava ljudskih prava. U ovom kratkom prikazu, u mjeri u kojoj je potrebno, bismo prikazali jedan opšti obrazac organizovanja ovih obuka, koje realiziramo s ciljem da se učesnici na svoja radna mjesta vrate sa većim znanjem nego što su ga imali kada su došli na obuku.

Prvi problem koji se javlja kod ovakvih obuka je osnovni problem andragogije uopšte, a to je *"problem izgrađene profesionalne ličnosti"* – edukator je svjestan da pred sobom ima pravne profesionalce, sa, većim ili manjim, radom u struci, te je mogućnost "nametanja" znanja smanjena na minimum. Edukator ovdje uči odrasle osobe, pravne profesionalce i sebi ravne kolege. Ove činjenice su startna pozicija za edukatora i za Centar kada pripremaju obuku stručnog usavršavanja sudija i tužilaca iz domena Prava ljudskih prava. Što je iskustvo nosioca pravosudne funkcije manje, to je stepen apstrahovanja u realizaciji predavanja veći.

Temu seminara i ciljeve obuke određuju pravosudne institucije, te relevantne međunarodne organizacije, prilikom kreiranja godišnjih Programa stručnog usavršavanja CEST-a F BiH. Na osnovu ovoga se kreira konkretan dnevni red. Npr. ako je cilj seminara "Pravo na slobodu izražavanja – član 10. EKLJP" – "unapređenje primjene standarda u kontekstu člana 10. EKLJP", u tom slučaju je neophodno kreirati dnevni red koji odgovara ovako postavljenom cilju. Posljednji seminar na ovu temu održan je 13./14. 09. 2018. godine u sklopu "JUFREX" projekta kojeg implementira Vijeće Evrope i ocijenjen je kao

---

* Direktor Javne ustanove Centar za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH

** Viši stručni saradnik Javne ustanove Centar za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH;
davor.trlin@cest.gov.ba

Treća regionalna konferencija o pravnoj sigurnosti na Zapadnom Balkanu "PРАВNA SIGURNOST - UVJET ZA OSIGURANJE RODNE RAVNOPRAVNOSTI U ZEMLJIŠNIM PRAVIMA"

izvješće

Pripremio: **mr. Đemaludin Mutapčić***

Pod pokroviteljstvom Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, a u organizaciji Notarske komore Federacije Bosne i Hercegovine putem Komisije entitetskih notarskih komora u Bosni i Hercegovini, u Sarajevu je 08.06. 2018. godine održana Treća regionalna konferencija o pravnoj sigurnosti na Zapadnom Balkanu pod nazivom "Pravna sigurnost - uvjet za osiguranje rodne ravnopravnosti u zemljišnim pravima".

Učesnicima konferencije na njenom otvaranju obratili su se:

- Zdenko Puljić, predsjednik Upravnog odbora i vršitelj funkcije predsjednika Notarske komore Federacije Bosne i Hercegovine;
- Nezir Pivić, zamjenik ministra u Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine;
- Slada Ivelić, predsjedavajuća Komisije entitetskih notarskih komora u Bosni i Hercegovini i predsjednica Notarske komore Republike Srpske;
- Sigrun Erber-Faller, ispred Međunarodne unije latinskog notarijata (U.I.N.L.) dopredsjednica za Evropu;
- Vlado Pijunović, koordinator programa Organizacije Ujedinjenih naroda za prehranu i poljoprivredu (FAO) u Bosni i Hercegovini i
- Adela Llatja, menadžerica projekta Njemačkog društva za međunarodnu saradnju (GIZ).

---

* Notar;
notar@notar-mutapcic.com

SUDSKA PRAKSA USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

sudska praksa

Pripremili: **akademik prof. dr. Miodrag N. Simović***
prof. dr. Vladimir M. Simović**

PRAVO NA LIČNU SLOBODU I SIGURNOST

Povrijeđeno je pravo apelantica na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka b) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada Kantonalni sud nije na adekvatan način, odnosno nije nikako odgovorio na žalbene navode apelantice, a kojim je dovela u pitanje identitet osobe na koju se rješenje odnosi, pitanje zastare i mogućnosti plaćanja kazne, te samim tim i postojanje "zakonitog naloga" kao osnova za lišenje slobode.

Iz obrazloženja:

Prije svega Ustavni sud podsjeća na svoju praksu (AP 409/15, od 24. aprila 2015. godine i AP 1651/15, od 17. juna 2015. godine, dostupne na www.ustavni.sud.ba) u kojima je Ustavni sud zaključio da mjere lišavanja slobode zbog neplaćanja novčane kazne utvrđene pravosnažnim i izvršnim rješenjem nadležnog suda, pokreću pitanje zakonitog lišavanja slobode u smislu člana 5. stav 1. tačka b) Evropske konvencije, koji u prvom dijelu propisuje da je lišavanje slobode dopušteno zbog nepostupanja u skladu sa zakonitim nalogom suda koji već postoji protiv osobe u pitanju. Ustavni sud je u navedenim presudama naveo sljedeće: "(...) iz zakonskih odredbi koje regulišu mjeru lišavanja slobode proizilazi da se radi o mjeri kojoj je cilj da osigura plaćanje kazne, pod prijetnjom lišavanja slobode u zatvorskom režimu kada osoba u pitanju ne može dokazati da nije u stanju da kaznu plati. U prilog

---

* *Sudija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i redovni profesor
Pravnog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci;*

** *Tužilac Tužilaštva BiH*

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Zamjena kazne zatvora novčanom kaznom

Postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada je redovni sud u povodu zahtjeva za zamjenu kazne zatvora novčanom kaznom, primijenio novi Krivični zakonik Republike Srpske koji ovu mogućnost ne propisuje i koji je po apelanta nepovoljniji, umjesto starog Krivičnog zakona Republike Srpske koji ovu mogućnost propisuje i koji je je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela za koje je apelant oглаšen krivim i prema kom mu je izrečena kazna zatvora.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud zapaža da je apelant pravosnažnom presudom oглаšen krivim za krivično djelo prevara iz člana 239. stav 3. u vezi sa stavom 1. starog Krivičnog zakona Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12 i 37/13), te mu je izrečena kazna zatvora od dva mjeseca. U skladu sa članom 33. stav 2. starog Krivičnog zakona Republike Srpske, osuđena osoba, kojoj je izrečena kazna zatvora do šest mjeseci - mogla je zahtijevati da ona bude zamijenjena novčanom kaznom. Rukovodeći se citiranom zakonskom odredbom apelant je, u vrijeme kada je već stupio na snagu novi Krivični zakonik Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 63/17) koji ovu mogućnost ne predviđa, podnio zahtjev za zamjenu kazne zatvora novčanom kaznom, temeljeći svoj zahtjev i na tvrdnji da je stari zakon po kom je pravosnažno osuđen povoljniji za njega. Prvostepeni sud je apelantov zahtjev usvojio. Drugostepeni sud je, odlučujući po žalbi Okružnog tužilaštva, žalbu uvažio i preinačio prvostepeno rješenje na način da je apelantov zahtjev odbio. Okružni sud je zaključio da stari zakon, iako blaži po apelanta (jer je dozvoljavao zamjenu kazne zatvora novčanom kaznom) u odnosu na novi zakonik ne može biti primijenjen jer prema članu 9. stav 2. novog Krivičnog zakonika Republike Srpske, koji se primjenjuje u vrijeme podnošenja apelantovog zahtjeva, blaži zakon može biti primijenjen samo do donošenja pravosnažne presude, ali ne i nakon toga.

Ustavni sud podsjeća da je identično činjenično i pravno pitanje (tj. zamjenu kazne zatvora izračene prema starom Krivičnom zakonu Republike

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Zastarjelost krivičnog gonjenja

Ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda budući da apelantovim navodima o proizvoljnoj primjeni materijalnog prava u vezi sa pitanjem zastarjelosti krivičnog progona - nije dovedeno u pitanje poštovanje garancija iz navedenih članova.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud podsjeća da se prema praksi Evropskog suda zastara može definisati kao zakonsko pravo počinioca krivičnog djela da ne bude gonjen ili kažnjen nakon proteka određenog vremena od počinjenja krivičnog djela. Rokovi zastare, koji su uobičajena karakteristika domaćih pravnih sistema država članica Evropske konvencije, služe različitim ciljevima koji uključuju pravnu sigurnost i konačnost i sprječavaju kršenje prava počinioca krivičnog djela (vidi, Evropski sud, *Coëme i drugi protiv Belgije*, presuda od 22. juna 2000. godine, st. 145 i 146). Naime, razlozi pravne sigurnosti govore u prilog činjenici da se pojedinac ne može beskonačno držati u neizvjesnosti u pogledu pokretanja ili nastavka krivičnog progona i izvršenja krivičnih sankcija. Prema Krivičnom zakonu Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“ br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04 i 18/05), zastara predstavlja jedan od zakonskih osnova usljed kojeg prestaje ovlašćenje nadležnih tijela za krivični progon, odnosno pravosudnih tijela na pokretanje krivičnog postupka ili nastavljanje već započetog krivičnog postupka protiv određene osobe za određeno krivično djelo.

Naime, odredbom člana 15. Krivičnog zakona Federacije BiH propisani su zastarni rokovi u kojima se nakon proteka određenog vremena od izvršenja krivičnog djela ne može se pokrenuti krivični postupak, dok su odredbom člana 16. Krivičnog zakona Federacije BiH propisana pravila o toku i prekidu zastarjelosti krivičnog progona. U odnosu na prekid zastarjelosti krivičnog progona, koje se postavlja kao pravno pitanje u predmetnoj apelaciji, u članu 16. stav 5. Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“ br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) propisano je da prekid

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Obrazloženje osporenih odluka

Ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada u obrazloženju osporenih odluka nema ničega što ukazuje na pogrešno utvrđeno činjenično stanje i proizvoljnu primjenu relevantnih propisa na štetu apelanta, te kada su redovni sudovi dali jasne razloge za zaključak da je apelant počinio prekršaj koji mu se stavlja na teret, odnosno kada su za svoje odlučivanje, u tom pogledu, dali detaljno i jasno obrazloženje koje zadovoljava standarde pravičnog suđenja.

Iz obrazloženja:

U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi odlučujući na dvije sudske instance dovoljno jasno i argumentirano obrazložili svoje odluke, dajući za svoj stav jasna obrazloženja koja se niti u jednom segmentu ne doimaju proizvoljnim. Naime, Ustavni sud smatra da se u konkretnom slučaju ne mogu prihvatiti apelantovi navodi o pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljnosti u primjeni prava, posebno zato što apelant osim ponavljanja žalbenih navoda koje je Okružni sud ispitao i u osporenoj odluci dao razloge zašto oni ne mogu dovesti do drugačijeg rješenja konkretne pravne stvari, nije ponudio bilo kakvu drugu argumentaciju. Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi dovoljno obrazložili svoje odluke zašto je trebalo proglasiti apelanta krivim za prekršaj koji mu je stavljen na teret i da su se pri tom redovni sudovi pozvali na relevantne odredbe Zakona o predmetima opšte upotrebe („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 50/10) i Zakona o prekršajima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 34/06, 1/09, 29/10 i 109/11), a Ustavni sud takva obrazloženja ne smatra proizvoljnim.

Ustavni sud, takođe, smatra da je u osporenom rješenju prvostepenog suda detaljno i precizno prikazan proces izvođenja dokaza u postupku koji je vođen protiv apelanta, dovođenje izvedenih dokaza u međusobnu vezu i da u tom smislu niti jedna činjenica bitna za odlučivanje u konkretnom slučaju nije ostala nerazjašnjena, niti je apelant na bilo koji način doveo u pitanje utvrđenje redovnih sudova. Pri tome Ustavni sud smatra da procjena dokaza

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Privatizacija preduzeća i banaka

Nije došlo do kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada iz obrazloženje osporene presude ne proizlazi ništa što bi opravdalo navode drugoapelanta o povredi prava na pravično suđenje u segmentima na koje je neutemeljeno ukazao.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud zapaža da je revizijsko vijeće Apelacionog suda u ponovnom postupku, slijedeći upute Ustavnog suda, odbilo dio tužbenog zahtjeva kojim je tužilac tražio utvrđivanje prava vlasništva na spornom bageru uz obrazloženje da se pitanje prava vlasništva na spornom bageru treba riješiti prema relevantnim pozitivnim propisima, odnosno prema zakonima o privatizaciji entiteta, a na osnovu sjedištu tužioca - pravnog sljednika subjekta upisa prava raspolaganja. Shodno tome se čini neutemeljenim prigovor drugoapelanta da revizijsko vijeće nije postupilo po odluci Ustavnog suda iz citirane odluke budući da je taj dio tužbenog zahtjeva odbijen, uz obrazloženje koje slijedi stav Ustavnog suda iz citirane odluke.

Međutim, Ustavni sud zapaža da je drugi dio tužbenog zahtjeva koji se odnosi na predaju u posjed spornog bagera revizijsko vijeće Apelacionog suda razmotrilo na temelju prava jačeg posjeda tužioca na spornom bageru, pri čemu je taj sud imao u vidu, između ostalog, da je pravni prednik tužioca na spornom bageru imao konstitusano pravo raspolaganja čije je pravo upisano u javne evidencije (upisnik brodova koji predstavlja javni registar, odnosno javnu knjigu) i takav upis ima značaj apsolutnog (*erga omnes*), a ne relativnog (*inter partes*) djelovanja. Zatim je uzeo u obzir okolnost da se sporni bager nalazio u posjedu tužitelja do juna 1992. godine, kada je ostao na području opštine Orašje zbog ratnih dešavanja, odnosno da se sporni bager vodi kao osnovno sredstvo tužitelja. Pri tome je Apelacioni sud imao u vidu i relevantne odredbe Okvirnog zakona o privatizaciji preduzeća i banaka u BiH („Službeni glasnik BiH“ broj 12/99) i Odluku Ustavnog suda broj AP 1164/10, te je primjenom odredbe člana 46. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ br. 11/01, 8/03, 40/04 i 19/07) zaključio da je taj dio zahtjeva tužioca osnovan.

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Disciplinski prekršaj

Ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada u obrazloženju osporenih odluka donesenih u disciplinskom postupku vođenom protiv apelanta nema ničega što ukazuje na proizvoljnu primjenu procesnog i materijalnog prava na apelantovu štetu, te kada su dati jasni i argumentovani razlozi u pogledu primjene relevantnih odredbi Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH u vezi sa odredbama Zakona o parničnom postupku Federacije BiH.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud zapaža da su disciplinske komisije i Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH (potvrđujući izrečenu mjeru), imajući u vidu činjenično utvrđenje vezano za odnos apelanta sa punomoćnikom protivnika predlagača, koji zapravo ni apelant ne osporava, suprotno navodima apelanta dale jasne i argumentovane razloge vezane za zaključak da su se u okolnostima konkretnog slučaja stekli elementi disciplinskog prekršaja iz člana 56. stav 7. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08), dakle „Propuštanje da traži svoje izuzeće od postupanja sa predmetima kada postoji sukob interesa“. Pri tome, Ustavni sud zapaža da su u osporenim odlukama utvrđene činjenice disciplinski organi doveli u vezu sa relevantnom odredbom člana 357. stav 1. tačka 5. Zakona o parničnom postupku Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 53/03, 73/05 i 19/06), kojom je propisano „da sudija ne može suditi ako postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristrasnost“ i članom 360. ovog zakona.

U vezi s tim Ustavni sud nadalje zapaža da je Prvostepena disciplinska komisija, čija je odluka potvrđena odlukom Drugostepene komisije, pitanje pristrasnosti razmotrili i u kontekstu standarda pristrasnosti koji proizilaze iz prakse Evropskog suda za ljudska prava, pozivajući se na odluku u predmetu *Thorgeirson protiv Islanda* iz 1992. godine i Odluku Ustavnog suda AP 2473/06 od 17. marta 2009. godine. U tom kontekstu, Ustavni sud zapaža da je u obrazloženjima osporenih odluka ukazano na test objektivne

PRAVO NA ZAŠTITU UGLEDA

Nije došlo do kršenja prava apelantice iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda jer je Okružni sud odbijanjem tužbenog zahtjeva u balansiraju prava na ugled apelantice iz člana 8. ove konvencije i prava tuženih na slobodu izražavanja iz člana 10. ove konvencije u okolnostima konkretnog slučaja postigao razumnu ravnotežu između navedenih konkurentskih prava.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud zapaža da se u konkretnom slučaju radilo o saopštenju za javnost sa lica mjesta neposredno poslije tragičnog ubistva apelantičinog supruga i da je saopštenje obilovalo informacijama koje su do tada prikupljene, između ostalog, i o tome da je prema nepotvrđenim informacijama „supruga pucala u vlasnika DŽ.“. Ustavni sud takođe zapaža da je saopštenje za javnost na portalu II-tuženog objavljeno sa velikom dozom opreza što je jasno naznačeno u samom tekstu „prema još nepotvrđenim informacijama“ (Ustavni sud je izvršio uvid u sporni tekst), čime je čitaocima stavljeno na znanje da saopštenje nije zvanično i da se radi o nepotvrđenoj informaciji, te da su ubrzo uslijedile nove provjerene informacije o tragičnom događaju, koje su uključile i imena osumnjičenih za ubistvo apelantičinog supruga. Shodno navedenom, Ustavni sud podsjeća da praksa Evropskog suda za ljudska prava i sudova u drugim evropskim zemljama razvija doktrinu koja, u suštini, omogućava odbranu medija ukoliko mogu pokazati da su postupali razumno ili u skladu s profesionalnim standardima, dakle „u dobroj namjeri“ kada su objavljivali kritičke izjave. Ovakvu doktrinu primjenjuje i Evropski sud za ljudska prava koji je, kada je riječ o činjenicama, razvio fleksibilnija pravila od onih koja zahtijevaju dokazivanje istinitosti, ostavljajući medijima na taj način prostor za grešku (vidi, Evropski sud, *protiv Islanda*, presuda od 25. juna 1992. godine, tačka 65).

U vezi sa načelom „dobijanja informacija i vjerodostojnosti“, Ustavni sud ponovo ukazuje da se u konkretnom slučaju radilo o prvom saopštenju za javnost sa lica mjesta povodom tragičnog događaja koje je jasno sadržavalo navode da se ono temelji na nepotvrđenim informacijama, pa je u takvim okolnostima bilo teško i očekivati da se provede detaljnija provjera iznesenih

PRAVO NA IMOVINU

Otkup tzv. vojnog stana

Postoji kršenje prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda jer, pored zakonitog miješanja u pravo na imovinu koje je imalo legitiman cilj, propisivanjem neadekvatne naknade koja pripada licima koja imaju pravno obavezujući ugovor o otkupu tzv. vojnog stana, umjesto uknjižbe i povrata stana u posjed, odnosno uopšte nije moguće utvrditi visinu naknade koja apelantu pripada umjesto upisa vlasništva u zemljišne knjige u odnosu na sporni stan - nije postignuta proporcionalnost miješanja u imovinu apelanta, odnosno stavljen je prevelik teret na apelanta.

Izobrazloženja:

Ustavni sud prvenstveno zapaža da je osporenim odlukama redovnih sudova odlučivano o apelantovom tužbenom zahtjevu usmjerenom na utvrđivanje pravne valjanosti ugovora o otkupu tzv. „vojnog stana“ koji je apelant kao nosilac stanarskog prava zaključio s prednikom tužene, te shodno tome uknjižbi apelanta kao vlasnika na takvom stanu.

Dovodeći činjenice u konkretnom predmetu sa stavovima iz Odluke AP 1205/08, Ustavni sud zapaža da iz osporene odluke proizlazi da apelant, takođe, ima pravno valjan ugovor na temelju kojeg se ne može uknjižiti, te da ni u postupku pred redovnim sudovima kao ni u apelaciji nije isticao zahtjev za naknadu u smislu člana 39e. Zakona o prodaji stanova na kojim postoji stanarsko pravo, koji je bio u primjeni u relevantnom periodu. S druge strane, nesporno je da u smislu stava Ustavnog suda iz Odluke AP 1205/08, taj stan predstavlja apelantovu imovinu; da je osporenim odlukom Kantonalnog suda, kojom je odlučeno o apelantovom tužbenom zahtjevu (u smislu da ima pravno obavezujući ugovor, ali da nema pravo na uknjižbu), došlo do miješanja u apelantovu imovinu; da je miješanje bilo zakonito ali da iz trenutno važećeg teksta Zakona o prodaji stanova uopšte nije moguće utvrditi visinu naknade koja apelantu pripada umjesto upisa vlasništva u zemljišne knjige u odnosu na sporni stan - iz čega proizlazi da nije postignuta proporcionalnost miješanja u apelantovu imovinu.

PRAVO NA SLOBODU KRETANJA I PREBIVALIŠTA

Nije povrijeđeno apelantovo pravo na slobodu kretanja i prebivališta iz člana II/3.m) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada je ovo njegovo pravo ograničeno u zakonitom postupku, na osnovu relevantnih odredaba Zakona o strancima, izricanjem mjera koje su bile nužne u demokratskom društvu radi zaštite nacionalne sigurnosti i javnog poretka i kojima nije narušeno načelo proporcionalnosti na apelantovu štetu.

Iz obrazloženja:

Imajući u vidu da se apelant pozvao na navodnu povredu člana 2. Protokola broj 4. uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud će ispitati je li u konkretnom predmetu došlo do miješanja u apelantovo pravo na slobodu kretanja. U slučaju da zaključi da je došlo do miješanja, Ustavni sud bi dalje morao utvrditi da li je miješanje opravdano, tj. je li (a) predviđeno zakonom, (b) u javnom interesu i (c) u skladu s načelom proporcionalnosti.

Ustavni sud primjećuje da su organi uprave i redovni sud osporene odluke zasnovali na odredbama člana 118. stav 1. tačka a) i stava 2. tač. a), c) i e), te člana 119. stav 2. Zakona o strancima („Službeni glasnik BiH“, broj 88/15) u vezi sa članom 96. stav 1. tačka n), člana 106. stav 1. tačka j), istog zakona. Imajući u vidu sadržaj citiranih zakonskih odredbi, te uzimajući u obzir da su citiranim odredbama propisani uslovi, način i period određivanja mjere nadzora, Ustavni sud smatra da su osporene odluke donesene u skladu sa Zakonom o strancima. Pri tome, Ustavni sud ukazuje i na to da je citirani zakon objavljen u službenom glasilu, dakle, dostupan građanima, te da na jasan način reguliše pitanja izricanja i produžavanja mjera nadzora, iz čega proizlazi da je miješanje u apelantovo pravo na slobodu kretanja izvršeno na osnovu zakona koji ispunjava standarde Evropske konvencije u pogledu jasnoće i transparentnosti, odnosno zakonitosti.

Zatim, Ustavni sud zapaža da su apelantu određene mjere nadzora nakon što je Služba za strance utvrdila da apelant predstavlja prijetnju sigurnosti BiH. Prethodno je utvrđeno da se protiv apelanta vodi krivični postupak zbog osnovane sumnje da je počinio krivična djela udruživanja radi vršenja krivičnih djela pranja novca i poreske utaje, nakon čega je Služba za

SUDSKA PRAKSA SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

sudska praksa

Priredio: **prof. dr Branko Morait***

NAKNADA TROŠKOVA ZA RAD ADVOKATA U UPRAVNOM POSTUPKU U NEPROCJENJIVIM PREDMETIMA

(Član 111. stav 1. tačka d) Zakona o javnim nabavkama („Službeni glasnik BiH“, broj 39/14); Tarifni broj 3. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“, broj 68/05)

Iz obrazloženja:

Iz stanja u spisu proizilazi da je vijeće za upravne sporove postupilo u skladu sa zakonom kada je odbilo tužbu tužitelja podnesenu protiv osporenog rješenja, te za svoju odluku, suprotno navodima iz zahtjeva, dalo jasne i potpune razloge, koje i ovo vijeće prihvata kao pravilne i na zakonu zasnovane.

Naime, rješavajući po žalbi tužitelja izjavljenoj protiv Odluke broj: 10611/16-1 od 15.08.2016. godine i rješenja o ispravci broj: 10611/16-3 od 29.08.2016. godine, ugovornog organa JP „G...“ Z..., tuženi je donio osporeno rješenje kojim je usvojio žalbu, poništio navedenu odluku i rješenje i predmet vratio na ponovni postupak. Sporni dio rješenja tužene predstavljaju troškovi žalbenog postupka koji su tužitelju dosuđeni u iznosu od 450,00 KM prema tarifnom broju 3. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“, broj: 68/05), a kojim je propisano 150 bodova u neprocjenjivim predmetima upravnog postupka.

Pobijanom presudom zaključeno je da je tuženi organ pravilno odlučio kada je djelimično uvažio zahtjev za naknadu troškova žalbenog postupka u iznosu od 450,00 KM, s kojim zaključkom se slaže i apelaciono vijeće. Svoju odluku o troškovima zasnovao je na temelju Tarifnog broj 3. Advokatske tarife

---

* sudija Suda Bosne i Hercegovine

SUDSKA PRAKSA USTAVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

sudska praksa

Pripremio: **Sead Bahtijarević***

ZAHTJEV KLUBA BOŠNJAČKIH ZASTUPNIKA U SKUPŠTINI
KANTONA 10 ZA UTVRĐIVANJE VITALNOG INTERESA
KONSTITUTIVNIH NARODA.

Zahtjev Kluba bošnjačkih zastupnika u Skupštini Kantona 10 za utvrđivanje vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog konstitutivnog naroda u postupku usvajanja Deklaracije o političkoj situaciji s obzirom na presudu Haškog suda šestorici hrvatskih čelnika iz vremena Domovinskog rata, Izborni zakon i pokušaje brisanja naziva hrvatski iz naziva institucija, broj: 01-02-8/18 od 31.01.2018. godine, nije prihvatljiv za odlučivanje.

Iz obrazloženja:

Predsjedatelj Skupštine Kantona 10., dostavio Vijeću za zaštitu vitalnih interesa Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće) obavijest o pokretanju postupka za utvrđivanje vitalnog nacionalnog interesa Kluba bošnjačkih zastupnika u Skupštini Kantona 10, u svezi s Deklaracijom o političkoj situaciji s obzirom na presudu Haškog suda šestorici hrvatskih čelnika iz vremena Domovinskog rata, Izborni zakon i pokušaje brisanja naziva hrvatski iz naziva institucija, broj: 01-02-8/18 od 31.01.2018. godine (u daljnjem tekstu: Deklaracija).

Stranke u postupku u ovom predmetu, sukladno s člankom 9. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br.: 6/95 i 37/03) su Klub bošnjačkih zastupnika, s jedne strane i Klub hrvatskih zastupnika i Klub srpskih zastupnika u Skupštini Kantona 10, s druge strane.

---

* sudac Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine u mirovini

SUDSKA PRAKSA EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA

sudska praksa

Pripremio: **Harun Išerić***

Počevši sa brojem 9-10/2018, u Pravnoj misli će biti objavljan pregled novosti iz sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava (Sud). Ovaj prvi pregled obuhvatit će presude i odluke Suda donesene od 28. augusta do 20. septembra 2018. godine.

Početak mjeseca augusta 2018. godine stupio je na snagu Protokol broj 16 (Protokol) uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Konvencija) spram deset država koje su ga potpisale i ratifikovala. Bosna i Hercegovina je jedna od onih koje su Protokol potpisale, ali nisu još ratifikovale. Ovaj Protokol omogućava najvišim sudovima i tribunalima država ugovornica Konvencije da traže od Suda savjetodavna, neobavezujuća, mišljenja o „načelnim pitanjima u vezi sa tumačenjem ili primjenom prava i sloboda definisanih Konvencijom ili protokolima uz nju“. Savjetodavna mišljenja se mogu tražiti samo u vezi konkretnog predmeta koji se pojavi pred najvišim nacionalnim sudovima. Mišljenja će donositi Veliko vijeće, a diskreciona ocjena Suda je da li će prihvatiti zahtjev da donese mišljenje. Riječima predsjednika Suda, Protokol će „ojačati dijalog između Suda i najviših nacionalnih sudova. Ovo je ključni korak u historiji Konvencije i značajan razvoj u zaštiti ljudskih prava u Evropi“.¹

---

* *Stručni saradnik na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu;*
harun.iseric@gmail.com

¹ Entry into force of Protocol No. 16 to the European Convention on Human Rights (online). Dostupno na: <https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#%22sort%22:%22kdate%20Descending%22>}.

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Pravo na prevodioca

U predmetu *Vizgirda v. Slovenije* (aplikacija broj 59868/08), Sud je utvrdio da je došlo do povrede člana 6. stav 3. tačke a i e Konvencije. Aplikantu (Litvanac koji je živio u Ljubljani) je tokom krivičnog postupka u Republici Sloveniji bio obezbijeđen prijevod na ruski jezik. U svojoj aplikaciji on je tvrdio da nije razumio jezik postupka niti prijevod koji mu je bio obezbijeđen. Sud je utvrđujući povredu prava na besplatnu pomoć prevodioca istakao sljedeće argumente: 1) nisu postojale indicije da su vlasti u bilo kojem trenutku pitale aplikanta da li razumije jezik dovoljno dobro da može organizovati efikasnu odbranu; 2) vlasti su bile obavezne da utvrde aplikantovo poznavanje ruskog jezika prije nego su odluče da ga koriste kao jezik prevođenja; 3) činjenica da optuženi ima osnovno poznavanje jezika postupka ili trećeg jezika na koji je prijevod omogućen, ne bi trebalo samo po sebi izuzeti tu osobu od koristi prijevoda na jezik kojeg optuženi razumije dovoljno dobro da u potpunosti može koristiti svoje pravo na odbranu; 4) vlasti nikada nisu obavijestile aplikanta o pravu na prevođenje na njegov vlastiti jezik; 5) nije prihvaćen vladin argumenti o općoj pretpostavki da se ruski jezik govori širom Litvanije i naglašeno je da Vlada nije dala objašnjenje zašto je vjerovala da je optuženi imao dovoljno znanje ruskog jezika kada mu je postavila prevodioca baš za taj jezik. S obzirom da aplikantu nije bila pružena pomoć u razumijevanju jezika, koja bi mu omogućila aktivno učešće u postupku protiv njega, Sud je utvrdio i da je postupak u cjelosti bio nepravičan i da su njegova prava bila povrijeđena.

Ponavljanje postupka poslije presude Suda

U predmetu *Kontalexis v. Grčke* (br. 2) (aplikacija broj 29321/13) Sud nije utvrdio povredu člana 6. stava 1., zbog toga što su nacionalni sudovi odbili da ponovo pokrenu krivični postupak nakon presude Suda. Sud je ponovio da država ima široku slobodnu procjenu u tumačenju njegovih presuda te da trenutno ne postoji jedinstven pristup operativnim postupcima među državama članicama sadržanih u bilo kojem mehanizmu za ponavljanje postupka. Također, istaknuto je da Konvencija ne garantuje pravo na ponovno otvaranje postupka. Nacionalni sud je utvrdio da presuda Suda nije dovela u

PRAVO NA PRIVATNOST

Masovno presretanje komunikacije

Jedan od predmeta koji je privukao najviše pažnje evropske javnosti je bio *Big Brother Watch i drugi v. UK* (aplikacija broj 58170/13, 62322/14 i 24960/15). Sud je utvrdio povredu člana 8. i člana 10. zbog masovnih presretanja komunikacije. U pogledu prava na privatnost, istaknuto je da zakonsko uporište za miješanje u ovo pravo ne zadovoljava kriterije kvaliteta zakona, s obzirom da nije postojao nezavisan nadzor nad procesima odabira i pretraživanja, naročito kada je riječ o odabiru imalaca pristupa internetu za presretanje i odabiru selektora i kriterija za pretraživanje, za filtriranje i odabir presretnih komunikacija za ispitivanje. Pored toga, nije postojalo stvarnih zaštitnih mjera primjenjivih na odabir povezanih komunikacijskih podataka za ispitivanje, iako bi ti podaci mogli otkriti mnogo o navikama osobe i njenim kontaktima. Drugi osnov po kojem je utvrđena povreda člana 8. je bila zakonska mogućnost širokog raspona javnih tijela koja mogu zatražiti od komunikacijskih kompanija pristup komunikacijskim podacima u različitim, loše definisanim, okolnostima. Sud je utvrdio da nisu postojale zaštitne mjere kao što je pregled takvog pristupa od strane suda ili samostalnog upravnog tijela. Sud je pak utvrdio da je podjela obavještajnih podataka sa drugim obavještajnim agencijama zadovoljila kriterije iz člana 8.

Pored povrede člana 8., Sud je utvrdio i povredu člana 10. jer masovno presretanje komunikacije nije uspostavilo dovoljan nivo zaštite novinarskih izvora ili povjerljivog novinarskog materijala. Sud je istakao posebnu zabrinutost zbog nedostatka zaštitnih mjera koje se odnose na okolnost u kojoj bi povjerljiv novinarski materijal mogao biti namjerno odabran za ispitivanje i zaštite njegove povjerljivosti. S obzirom na učinak zastrašivanja koji bi moglo imati na slobodu medija svako uočeno miješanje u povjerljivu novinarsku komunikaciju i posebno, u njihove izvore, Sud je zaključio da je masovno presretanje komunikacije bilo protivno slobodi izražavanja. Također, u pogledu zahtjeva za pristup komunikacijskim podacima koji su u posjedu komunikacijskih kompanija, Sud je utvrdio da se relevantni zaštitni mehanizmi primjenjuju samo kada je svrha takvog zahtjeva bila otkrivanje identiteta novinarskog izvora. Nisu se primjenjivali u svakom slučaju gdje je postojao zahtjev za pristup novinarskim komunikacijskim podacima i gdje je sporedni upad bio vjerovatan.

PRAVO NA DOM

Posjeta advokatskoj kancelariji

Aplikaciju u predmetu *Tuheiava v. Francuske* (broj aplikacije 25038/13) Sud je proglasio nedopuštenom jer je bila neosnovana. Naime, aplikant je tvrdio da je posjetom njegovom uredu od strane predsjednika Advokatske komore u njegovom odsustvu došlo do povrede prava na dom. Sud je suprotno tome utvrdio da je miješanje ispunilo sva tri konvencijska uvjeta, posebno ističući da je posjetu inicirao predsjednik Komore, djelujući u kontekstu istrage o kršenju etike; da nije došlo do kršenja profesionalne tajne; da posjetu nije obavilo lice van profesije, već lice koje je samo advokat, vezano profesionalnom tajnom i sa zadatkom da brani interese svih članova Komore; da je posjeta bila organizovana zbog potrebe očuvanja povjerenja između advokata i njihovih klijenata; legitimno je od advokata tražiti poštivanje određenih standarda ponašanja pod nadzorom i supervizijom nadležnosti povjerenih Komori; uzet je u obzir kontekst u kojem se posjeta dogodila (broje pritužbe klijenata; postupak iseljavanja advokata od strane njegovog stanodavca; nemogućnost uspostavljanja kontakta sa advokatom); naglašena je uloga predsjednika Komore da zaštiti klijente od poteškoća prouzrokovanih problemima rukovođenja i kritične situacije u advokatskom uredu.

SLOBODA VJEROISPOVIJESTI

Hidžab u sudnici

Lachiri v. Belgije (aplikacija broj 3413/09) je predmet u kojem je Sud utvrdio povredu člana 9. zbog zabrane aplikantkinji da uđe u sudnice jer je odbila da skine hidžab. Nakon što je utvrdio da je miješanje u slobodi vjeroispovijesti bilo u skladu sa zakonom; da je težilo legitimnom cilju i to očuvanja javnog reda, Sud je pak zaključio da ono nije bilo neophodno u demokratskom društvu. Ističući razloge zbog kojih je došlo do povrede člana 9., Sud je naveo sljedeće: aplikantkinja se nije bavila javnom službom i kao takva nije predstavnicica države, te zbog toga nije vezana dužnošću diskrecije u javnom manifestiranju njenih vjerskih uvjerenja; iako je sud javna institucija u kojoj bi poštivanje neutralnosti prema različitim vjerovanjima moglo prevladati spram uživanja prava na slobodnu manifestaciju religije, cilj koji se želio postići isključivanjem aplikantkinje pak nije bilo održavanje neutralnosti javne arene, kakva je sud; ispitujući da li je mjera bila opravdana radi očuvanja javnog reda, Sud je istakao da aplikantkinja prilikom ulaska u sudnicu nije pokazala nepoštovanje i nije predstavljala, niti je mogla predstavljati, prijetnju ispravnom vođenju ročišta.

SLOBODA IZRAŽAVANJA

Komentari o ponašanju policije

Predmet *Savva Terentyev v. Rusije* (aplikacija broj 10692/09) se ticao aplikanta koji je u komentarima na objavljeni blog (koji je napisan kao reakcija na policijsko pretresanje kancelarija jednih novina) napisao da su policajci „drotovi“ koji su „samo prostaci i bitange“ i „najgluplji i najmanje obrazovani predstavnici životinjskog svijeta“. On je dodao da svaki ruski grad treba da ima pećnicu „kao u Aušvicu“ da spali „drotove nevjernike“ kao prvi korak ka „čišćenju društva od policijsko-siledžijske prljavštine“. Zbog ovih komentara, aplikant je osuđen za „poticanje na mržnju i nasilje protiv policijskih službenika“. Analizirajući ovaj „uvredljiv i šokantan jezik“, Sud je posebno pažnju posvetio kontekstu u kojem je on napisan i to zabrinutosti aplikanta zbog uključenosti policije u potiskivanju političke opozicije. Sud je utvrđujući da je došlo do povrede slobode izražavanja istakao sljedeće: 1) Sud nije uvjeren da su aplikantove riječi bile poziv na „fizički istrebljenje“ policijskih službenika, kako su to utvrdili domaći sudovi; 2) aplikant nije pozivao na nasilje protiv tačno određenog policajca ili više njih; 3) njegovi komentari su bili usmjereni ka policiji kao instituciju i nisi bili napisani na osnovu osjetljivih političkih ili društvenih pitanja niti su ciljali općenitu sigurnosnu situaciju koja je tada bila napeta; 4) također, nisu postojali neredi, nemiri, sukobi, niti atmosfera neprijateljstva ili mržnje što bi značilo da njegove izjave mogu izazvati stvarnu prijetnju od fizičkog nasilja prema policajcima; 5) policiju je teško moguće smatrati ranjivom skupinom kojoj je bio potreban veći nivo zaštite. Upravo suprotno – policija mora pokazati posebnu toleranciju prema kritici, osim kada se suočava sa zapaljivim govorim koji bi mogao dovesti do neposrednog nasilja prema njima; 6) sudovi nisu razmatrali publicitet njegovih komentara, koliko ljudi ih je pročitao i da li su imali bilo kakvog odjeka u javnosti; 7) domaći sudovi su bili usredotočeni na oblik i ton aplikantovih riječi, nisu pogledali cjelokupan kontekst i dali objašnjenje zašto su njegovi postupci opasni po nacionalnu sigurnost.

Zabrana ekstremnih knjiga

Činjenično stanje u predmetu *Ibragim Ibragimov i drugi v. Rusije* (aplikacija broj 1413/08 i 28621/11) se ticalo zabrane objavljivanja i

IN MEMORIAM

Dr MILORAD BARAŠIN **(1961 – 2018)**

Dr Milorad Barašin, tužilac Tužilaštva - Tužiteljstva Bosne i Hercegovine i član Komisije za polaganje pravosudnog ispita Federalnog ministarstva pravde, preminuo je 26.7.2018. godine u 58. godini.

Rođen je 15.1.1961. godine u Srpcu. Pravni fakultet završio je u Banjaluci 1985. godine. Pravosudni ispit položio je 1987. godine u Sarajevu. Magistrirao je 2013. godine, a doktorirao 2016. godine u Banjaluci.

Pripravničku praksu i dužnost stručnog saradnika, a nakon toga dužnost sudije na krivičnom referatu obavljao je u Osnovnom sudu u Srpcu. Početkom 1992. godine imenovan je za Osnovnog javnog tužioca u Srpcu, gdje je radio do reforme pravosuđa u Bosni i Hercegovini. Bio je prvi od nosilaca pravosudnih funkcija u Bosni i Hercegovini koji je iz jednog entiteta prešao da radi u drugi i 21.7.2003. godine počeo je sa radom kao Glavni kantonalni tužilac u Kantonalnom tužilaštvu Kantona X, gdje je radio do 1.3.2007. godine, kada je imenovan za tužioca Tužilaštva - Tužiteljstva Bosne i Hercegovine.

Proveo je jedanaest godina radeći u Tužilaštvu - Tužiteljstvu Bosne i Hercegovine na pozicijama tužioca, zamjenika glavnog tužioca, rukovodioca Posebnog odjela za ratne zločine, vršioca dužnosti glavnog tužioca i glavnog tužioca. Bio je posvećen naučnom radu i razvoju pravosudne prakse, naročito u oblasti procesuiranja predmeta ratnih zločina i teških kršenja međunarodnog humanitarnog prava. Objavio je nekoliko radova iz pravosudne oblasti, a najnoviji objavljeni stručni rad, u kojem je tužilac Barašin koautor, jeste rad na temu: "Komandna odgovornost".

Milorad Barašin je bio stručan, borben i pošten. Pored poznavanja propisa i ljudi i pored vrlo jake logike i pravnog rezona, imao je pošteno i pravično srce, srce koje u svome pravdoljublju, istinitosti i objektivnosti nije živim socijalnim osjećanjem da se bude od koristi drugim ljudima i osjećanjem simpatije uživjeti se u njihov položaj i sudbinu. Uvijek je bio spreman

pomoći, naročito mladim kolegicama i kolegama, kojima je nesebično prenosio svoje bogato, stručno i profesionalno znanje i kao član Komisije za polaganje pravosudnog ispita Federalnog ministarstva pravde.

Tužilac Barašin je bio i istaknuti sportski aktivista i veliki zaljubljenik u sport, a naročito u fudbal i tenis. Bio je dugogodišnji delegat u Skupštini Nogometnog/Fudbalskog saveza Bosne i Hercegovine.

Povodom smrti Milorada Barašin održan je komemorativni skup 30.7.2018. godine u Velikoj sali Banskog dvora u Banjaluci, a istog dana je dostojanstveno sahranjen na groblju u Srpcu.

Milorad Barašin je neizmjereno volio svoju porodicu. Njegovoj supruzi Sandri, kćerki Eleni i sinu Srđi je najteže. Njegov sin je prilikom sahrane, na očevom grobnom mjestu sa bogatim naslagama svježeg predivnog cvijeća, u svom obraćanju istakao da će im biti teško bez njega, ali da je njegova porodica veoma ponosna na svog muža i oca i da će nastaviti dalje životnim putevima noseći u svojim srcima i dušama lik i djelo divnog čovjeka i velike ličnosti Milorada Barašin.

Mr. sc. Đemaludin Mutapčić

UPUTE ZA AUTORE

Radovi se objavljuju na hrvatskom, bosanskom i srpskom jeziku (u latiničnom ili ćirilичnom pismu) ili engleskom jeziku.

Ukoliko rukopis zadovoljava kriterije časopisa, upućuje se na recenziju.

Svaki rukopis ocjenjuju najmanje dva nepristrana recenzenta, pri čemu identitet autora i recenzenta ostaje obostrano nepoznat. Nakon ocjene recenzenta i članova redakcije, rukopis se vraća autoru s obrazloženjem i zahtjevima za doradu i ispravak rada, ukoliko se to smatra potrebnim. Ispravljene rukopise autori trebaju vratiti redakciji u roku od 8 dana od primitka.

Pretpostavlja se da članci i ostali prilozi nisu i neće biti objavljeni u drugim publikacijama, osim uz posebno odobrenje redakcije kada se to jasno naznačuje u objavi.

Autori dopuštaju časopisu postavljanje njihovih radova na web stranicu časopisa.

Objavljeni radovi se ne honorarišu.

Časopis zadržava i sva ostala prava, osim ukoliko nije drugačije dogovoreno s autorom.

Radovi koje časopis objavljuje su:

- Uvodna riječ glavnog urednika
- Izvorni znanstveni rad
- Prethodno saopćenje
- Pregledni znanstveni rad
- Stručni članak
- Sudska praksa
- Ostali radovi kao što su prikaz knjige, izvještaji o znanstvenim i stručnim skupovima i dr.
- Obavijesti o nadolazećim stručnim i znanstvenim skupovima
- Domaći autori u međunarodnim publikacijama
- Pismo uredniku

Radovi se predaju redakciji časopisa elektronskom poštom na adresu: *Pravna.Misao@fmp.gov.ba* Dokument treba biti načinjen u programu Microsoft Word. U njemu ne smiju postojati nikakve indikacije osobnoga identiteta autora ili institucije u kojoj bilo koji od autora radi, kako u samom radu, tako ni u karakteristikama (properties) elektroničkog dokumenta.

Radovi koji se dostavljaju redakciji moraju biti lektorirani. Lektori koje odredi redakcija vrše superviziju.

U časopisu se objavljuju znanstveni i stručni radovi koji ne prelaze dužinu od 10.000 riječi, uključujući sve dijelove rada. Svaki rad mora sadržavati sažetak od 150-200 riječi i izbor ključnih riječi na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini i na engleskom jeziku iste dužine. Ostali radovi ne mogu prelaziti dužinu od 2000 riječi.

Izuzetno, Redakcija može odobriti objavljivanje radova izvan navedenih kategorija i sa dužinom koja prelazi navedeni broj riječi, ukoliko je rad značajan za razvoj pravne teorije i prakse.

Svaki rukopis mora biti priložen zajedno s popratnim pismom, u kojem je nužno navesti sljedeće:

- kratki opis sadržaja članka u dvije do tri rečenice, kao i sve dodatne informacije o rukopisu koje bi redakciji mogle biti od koristi;
- razloge zbog kojih autori drže da je njihov rad zanimljiv čitateljstvu časopisa (novost koju rad donosi);
- kratku biografiju autora (25-30 riječi),
- osobne podatke:
  - jedinstveni matični broj
  - adresa stanovanja i općina
  - kontakt telefon

Svaki autor će uz popratno pismo dostaviti i izjavu da rad nije prethodno objavljivan.

Prva stranica rukopisa treba sadržavati:

- Naslov
- Datum
- Broj riječi u članku

- Ime autora i profesija
- Nazivi ustanova u kojima rade
- E-mail adrese
- Kategorizaciju
- Sažetak i ključne riječi na izvornom jeziku rada
- Naslov, sažetak i ključne riječi i naslov na engleskom jeziku (summary, key words)

Sažetak rada treba sadržavati opći prikaz teme, metodologiju rada, rezultate i zaključak.

Ključne riječi sadrže pojmove koji se pojavljuju u tekstu, ali ne opće i preširoke pojmove niti preuske pojmove opisane sa puno riječi.

Tablice i grafikoni trebaju biti prezentirani u programima kao što su MS Word, sa jasno iskazanim naslovima. Sve tablice i grafikoni biti će u časopisu tiskani isključivo u crno-bijeloj boji.

Napomene u radu se navode u obliku fusnote (footnote). U pravilu su objašnjavajućeg karaktera.

U fusnoti treba navoditi samo objavljene podatke (ili staviti posebnu bilješku s objašnjenjem).

U fusnoti treba navoditi samo literaturu koja je navedena u popisu literature na kraju članka.

U fusnoti treba ujednačeno navoditi sve izvore. Poželjno je staviti broj stranice.

Molimo autore da se pridržavaju sljedećih naputaka za navođenje literature i fusnota:

Ukoliko je riječ o navodenoj knjizi:

Josipović, I. (2000) Haaško implementacijsko kazneno pravo. Zagreb: Informator i Hrvatski Pravni Centar.

Ukoliko je riječ o navođenom članku:

Tschudi, F. (2008) "Dealing with violent conflicts and mass victimisation: a human dignity approach", str. 46-69. U: I. Aertsen et al.: Restoring Justice after Large-scale Violent Conflicts. Portland. Willan Publishing.

Ukoliko je riječ o navođenom članku u časopisu:

Sijerčić-Čolić, H. (1999) "Reforma krivičnog zakonodavstva u Federaciji Bosne i Hercegovine: karakteristike federalnog procesnog krivičnog prava", Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, Vol. 6 – br. 1/1999, str. 251-268.

Ukoliko je riječ o navođenom članku u elektroničkom časopisu:

Lendvai, N., 2005. "Central and Eastern European Social Policy and European Accession – Time for Reflections" (online). Financial Theory and Practice, 29 (1), str. 1-12. Dostupno na: <http://www.ijf.hr/eng/FTP/2005/1/lendvai.pdf>.

Ukoliko je riječ o navođenoj Web adresi:

World Bank, 2004. Corruption: how the World Bank Fights Corruption (online). Washington: The World Bank. Dostupno na: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWS/0>.

Rad treba oblikovati prema sljedećim uputama:

- dokument pohraniti u programu MS Word (*.doc format);
- stranica standardne veličine (A4);
- obični prored za cijeli rukopis
- font Arial, 12 pt;
- sve margine 2,5 cm;
- ne uređivati zaglavlje (Header) niti podnožje (Footer) dokumenta;
- obavezno brojčano označiti stranice;
- slike ili fotografije prilažu se u jednom od formata: *.jpg, *.bmp, *.tiff.

Pozivamo sve autore da na adresu redakcije šalju sažetke svojih stručnih i znanstvenih radova objavljenih u međunarodnim publikacijama indeksiranim u literaturnim bazama podataka. Redakcija će objaviti sve pristigle sažetke izvornih radova domaćih autora.

Radujemo se Vašim priložima!

Redakcija